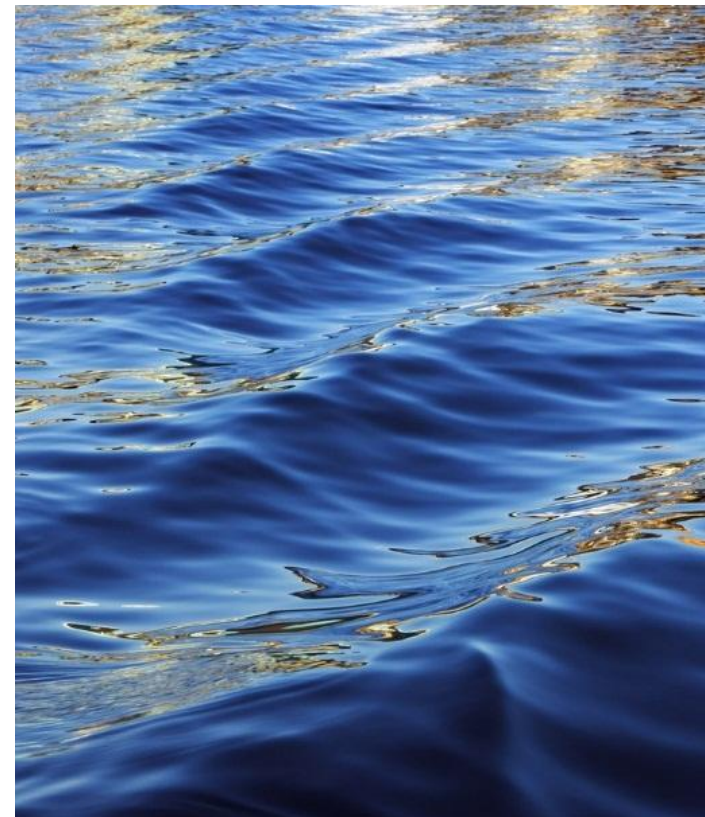

Zrównoważony rozwój i ochrona środowiska

Wprowadzenie do problematyki

Motto

*Dbłość o środowisko naturalne nie jest kwestią opłacalności
czy też konieczności ile raczej przyzwoitości.*

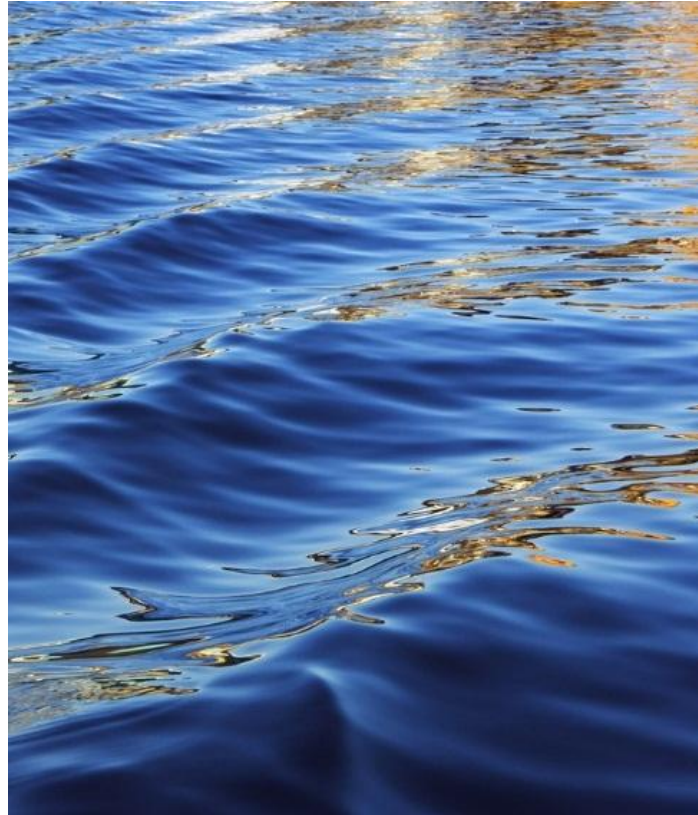

AGENDA - wykład

1. Środowisko naturalne i jego systematyczna destrukcja - wprowadzenie
2. Zrównoważony rozwój – przegląd definicji
3. Zrównoważony rozwój – uwarunkowania ekonomiczne, środowiskowe i społeczno-kulturowe
4. Cele i postulaty - Agenda ONZ na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju
5. Uwarunkowania kulturowe a ZR. Obszary konfliktów i sporów
6. Wnioski i rekomendacje - podsumowanie

1. Środowisko naturalne
i jego systematyczna
destrukcja
– wprowadzenie

Środowisko naturalne?

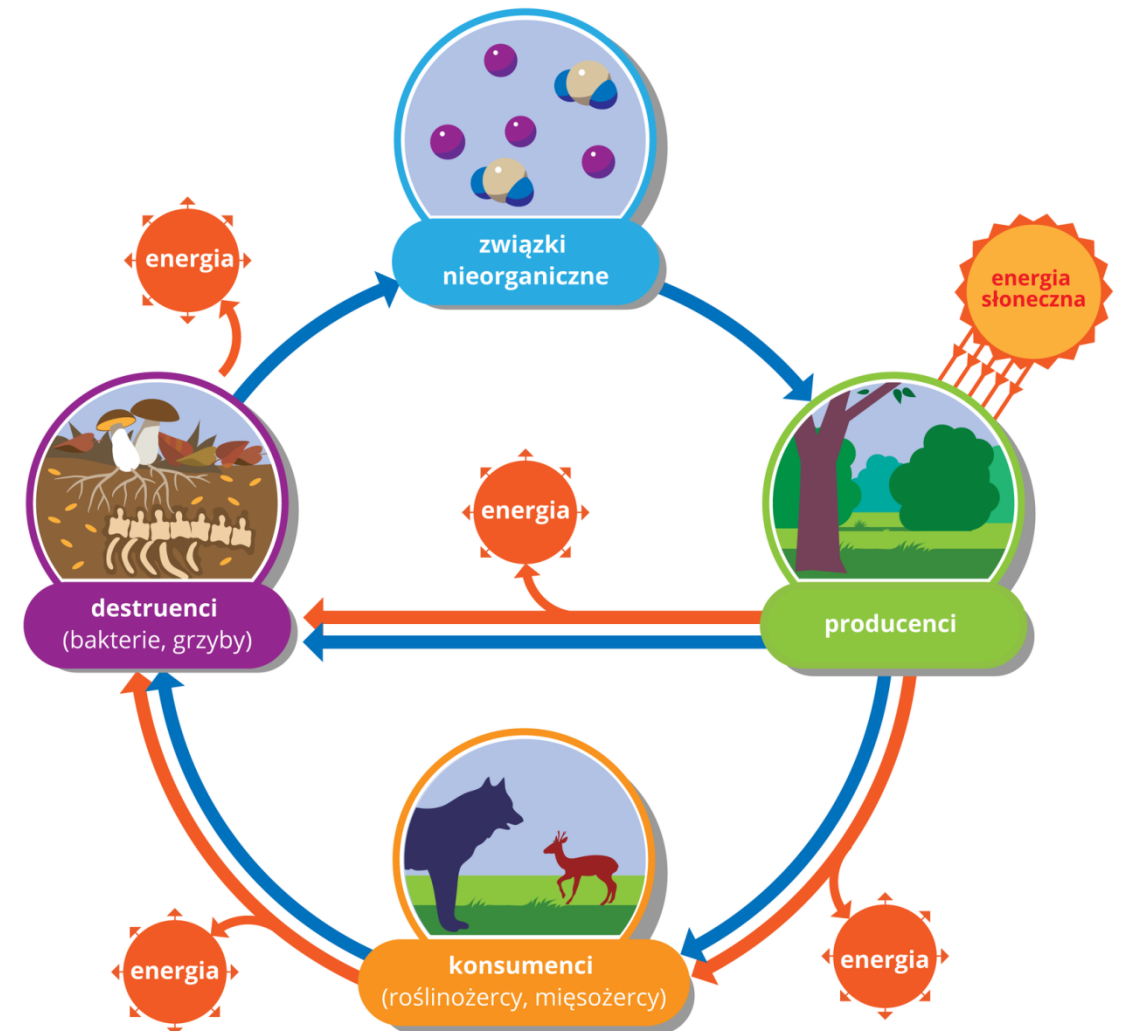

Środowisko naturalne (definicja)

- Środowisko naturalne (przyrodnicze) / ekosystem – całość, ogół ożywionych i nieożywionych składników przyrody, ściśle ze sobą powiązanych.

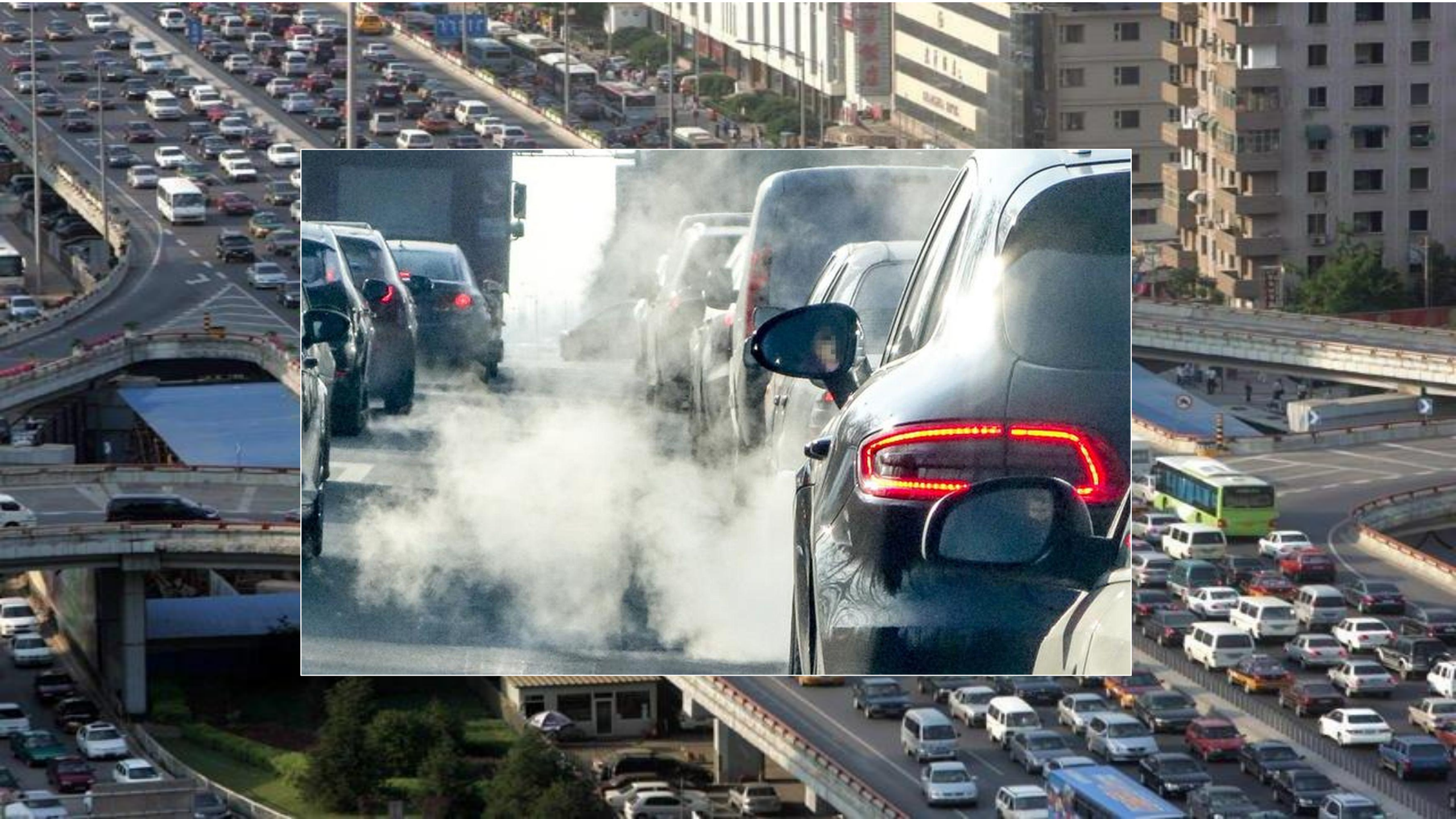
..i jego destrukcja

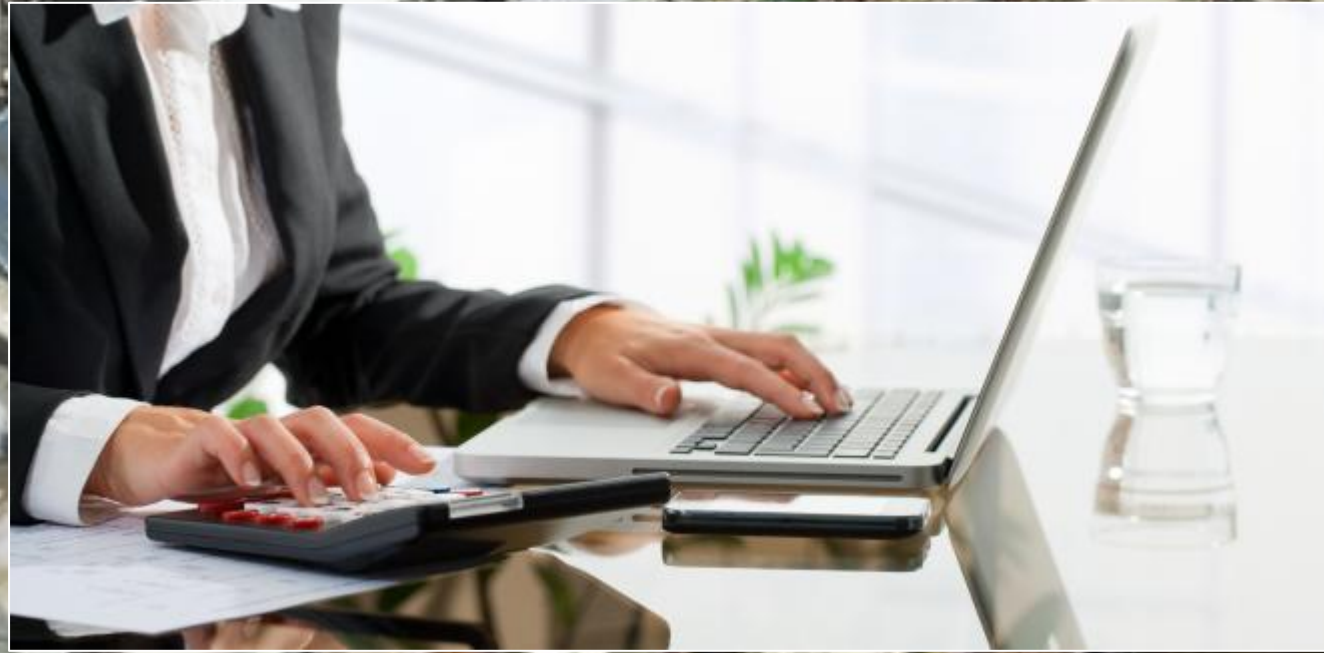

DEGRADACJA środowiska (podsumowanie)

- **Brak kształtowania wrażliwości proekologicznej**
- **Niszczenie / likwidacja** (las, tereny zielone, zbiorniki wodne)
- **Monokultury** (rolnictwo, leśnictwo)
- **Zanieczyszczenie** (powietrze, woda, gleba)

2. Zrównoważony rozwój

– przegląd definicji

Rozwój – Zmiana - Równowaga?

Rozwój (Stabryła)

- **Rozwój** – występowanie zmian jakościowych, ocenianych pozytywnie z punktu widzenia celu (wzorca, punktu odniesienia, priorytetu), którego one dotyczą.
- **Zmiana** – wyraża różnicę (zazwyczaj ilościową) między dwoma lub więcej porównywalnymi stanami jakiegoś systemu (obiektu).

Zrównoważony (SJP)

- **Zrównoważony** (synonimy) – zbilansowany, optymalny, równomierny, stabilny, jednakowy, trwały, statyczny, proporcjonalny, uporządkowany, konsekwentny.
- **Równowaga**
 - ✓ stabilny układ przeciwstawnych sił, wartości;
 - ✓ stan, w którym działające na nie siły wzajemnie się znoszą, nie powodując zmiany / rozwoju;
 - ✓ stan naturalny, docelowy, właściwy, oczekiwany.

Zrównoważony rozwój?

Zrównoważony rozwój (www.ekologia.pl)

- **ZR (*Sustainable Development*)** - sposób gospodarowania, w którym zaspokojenie potrzeb obecnego pokolenia nie zmniejszy szans zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń
- **Geneza pojęcia ZR** - pochodzi z leśnictwa, gdzie pierwotnie oznaczało taki sposób gospodarowania lasem, aby on nigdy nie przestał istnieć.

Zrównoważony rozwój (ONZ)

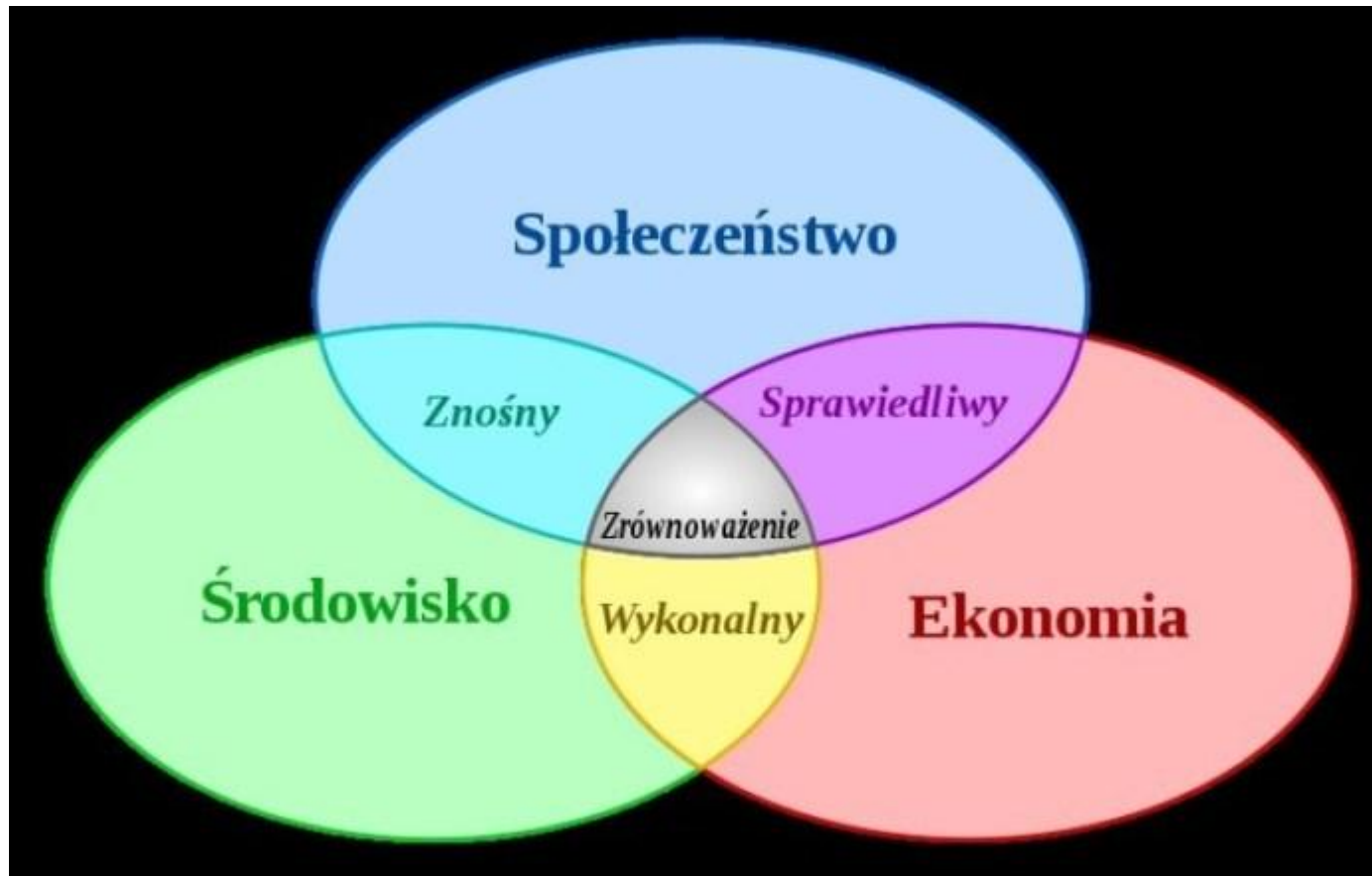

Rozwój, który zaspokaja:

- 1. podstawowe potrzeby** (ekonomiczne, społeczne) wszystkich ludzi (żyjących obecnie na ziemi)
- 2. zachowuje, chroni i przywraca** zdrowie i integralność ekosystemu Ziemi, bez zagrożenia możliwości
 - zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń i
 - bez przekraczania długookresowych granic pojemności ekosystemu Ziemi.

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030

Zrównoważony rozwój

Zrównoważony rozwój (W. Jankowiak)

Edukacja na rzecz Zrównoważonego Rozwoju

LUDZIE

Wskazanie ludzi jako centrum zainteresowania rozwoju; konieczność eliminacji ubóstwa i głodu we wszystkich formach i wymiarach.

PLANETA

Ochrona naszej planety przed degradacją w taki sposób, aby mogła służyć również przyszłym pokoleniom.

DOBROBYT

Zapewnienie dobrobytu i satysfakcjonującego życia wszystkim ludziom.

POKÓJ

Wspieranie pokojowych i współpracujących społeczeństw, wolnych od strachu i przemocy. W Agendzie podkreślono wyraźnie, że nie może być mowy o zrównoważonym rozwoju bez pokoju i nie ma pokoju bez zrównoważonego rozwoju.

GLOBALNE PARTNERSTWO

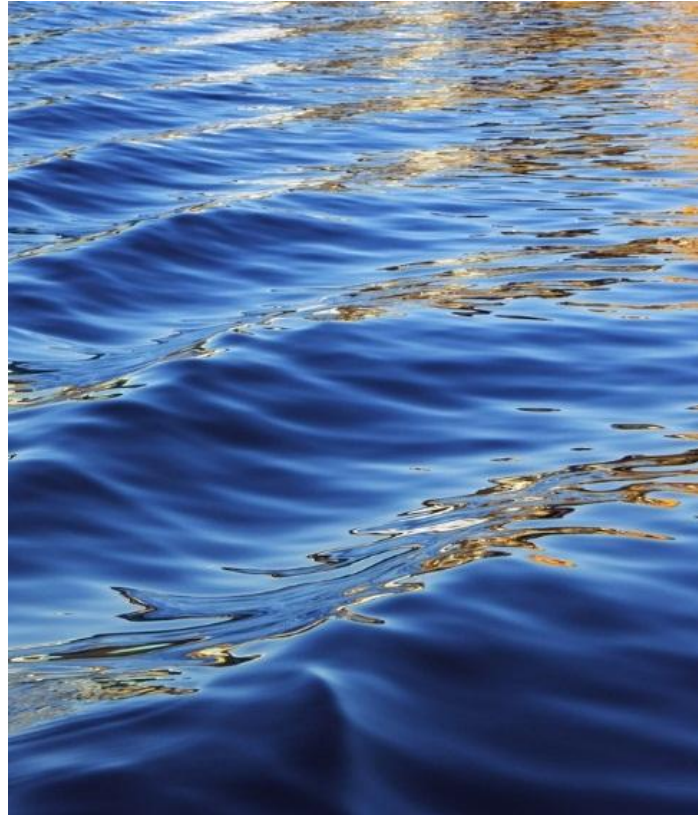
Odnowienie globalnego partnerstwa na rzecz zrównoważonego rozwoju, zgodnie z ideą wzmocnienia światowej solidarności.

3. Zrównoważony rozwój

– uwarunkowania ekonomiczne,
środowiskowe i społeczno-
kulturowe

Zrównoważony rozwój (założenia)

Przedsiębiorstwo
DECYZJE

Zrównoważony rozwój zakłada również poszukiwanie kompromisu pomiędzy 3 grupami interesów:

- 1) BIZNES (cele ekonomiczne)
- 2) PRACOWNICY (potrzeby społeczne)
- 3) PRZYRODA (uwarunkowania ekologiczne)

Uwarunkowania EKONOMICZNE a ZR?

Uwarunkowania ekonomiczne a ZR

Biznes a ekologia – Postawy wobec ochrony środowiska

www.euractiv.pl

Argumenty ZA

TAK, ale stopień zaangażowania jest powiązany z przepisami prawa. Stanowi to czynnik różnicujący częstość podejmowania działań na rzecz środowiska (88% firm)

TAK, ale firmy duże (92%) i średnie (84%) angażują się w działania proekologiczne wyraźnie częściej niż firmy małe (68%)

TAK, jeżeli wpływ na otoczenie jest duże lub bardzo duże. (Aż 89% firm podejmuje działania na rzecz środowiska).

W zbadanej próbie przedsiębiorstw prawie 75% podejmowało działania „opłacalne”, a niemal 60% – działania „nieopłacalne”

Lepszy wizerunek firmy (31%).

Argumenty PRZECIW

Koszty (35%) oraz brak korzyści finansowych (11%) to najczęściej wymieniana bariera dla prowadzenia działalności ekologicznej.

Utrudnienia natury administracyjno-prawnej (brak wsparcia władz – 9%, przepisy prawa -7%, biurokracja -4%.

Brak bodźców ekonomicznych w postaci dofinansowania przez władze publiczne (25%) czy też ulg podatkowych (23%)

31% top managerów nie potrafiło wskazać tematu konferencji ekologicznej, interesującego z punktu widzenia ich firmy. 8% wyraziło zaś przekonanie, że żaden temat nie byłby interesujący.

Uwarunkowania EKOLOGICZNE a ZR?

Uwarunkowania ekologiczne a ZR

GREENPEACE

Nasza wrażliwa planeta potrzebuje głosu. Potrzebuje pomocy. Potrzebuje działania

www.greenpeace.org/poland

Argumenty ZA

Działamy, by ochronić najcenniejsze **ekosystemy** na Ziemi. W wyniku działalności człowieka na całym świecie masowo znikają ekosystemy, około miliona gatunków roślin i zwierząt zagrożonych jest wyginięciem

Patrzymy na ręce **politykom i biznesmenom**. Interweniujemy tam, gdzie w imię krótkowzrocznych interesów dochodzi do niszczenia przyrody

W obliczu nadciągającej **katastrofy klimatycznej**, działamy na rzecz szybkiego odejścia od spalania paliw kopalni i wsparcia odnawialnych, czystych źródeł energii.

Obowiązujący przemysłowy model **rolnictwa** jest jednym z głównych problemów ekologicznych. Odpowiada m.in. za wylesianie, utratę różnorodności biologicznej, emisje gazów cieplarnianych czy spadek populacji owadów

Argumenty PRZECIW

Potężna międzynarodowa organizacja działająca na zasadach wielkiej korporacji. Jej założyciele, którzy uciekali z USA do Kanady, żeby uniknąć wysłania do Wietnamu...

Niektóre akcje mogą być oceniane jako instrument nacisku, swoisty szantaż w zakresie uzyskania różnych korzyści (finansowych, politycznych, itd.)

Zmiany technologiczne oznaczają konieczność uruchomienia gigantycznych inwestycji. Kto na tym zarobi? A kto za to zapłaci?

110 noblistów przeciw Greenpeace. Ekolodzy walczą z uprawą, która może uratować miliony ludzi. Chodzi o złoty ryż. To GMO, czyli organizm modyfikowany genetycznie...

Uwarunkowania SPOŁECZNE a ZR?

Uwarunkowania społeczne a ZR

Argumenty ZA

Czyste środowisko – **zdrowsze** społeczeństwo

Czyste środowisko – **piękne** otoczenie, wysoki standard życia, dobre samopoczucie

Czyste środowisko – szanse **inwestycyjne** (np. w turystyce, edukacji, nauce itd.)

Czyste środowisko – realizacja postulatów **etycznych**

Czyste środowisko – ?

Argumenty PRZECIW

Konieczność zmiany zachowań, przyzwyczajzeń. Skłonność do kompromisu

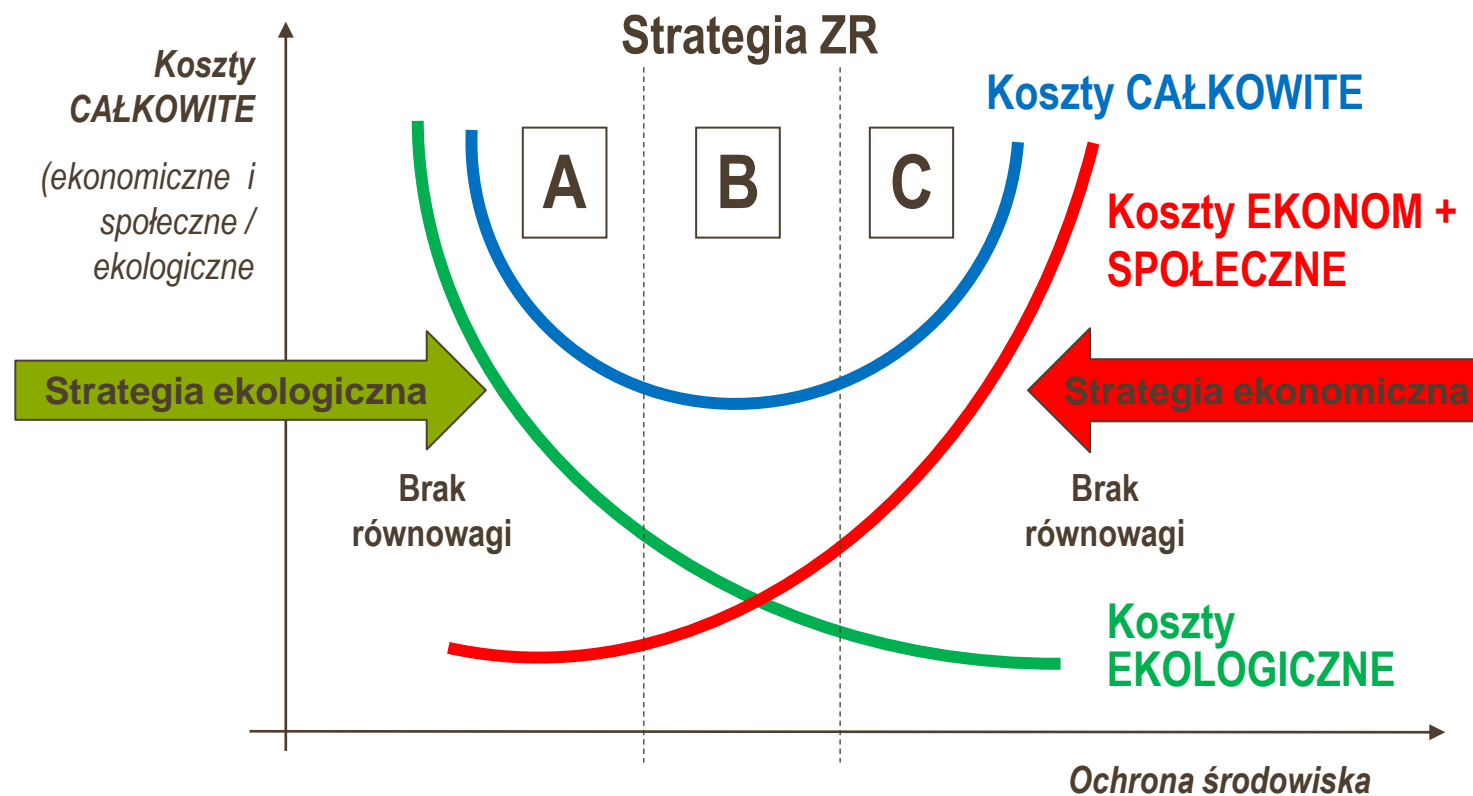
Dodatkowe koszty, dodatkowa praca, dodatkowa edukacja

Utrata miejsc pracy. Likwidacja przedsiębiorstwa, branż.

Ograniczenie konsumpcji, niższy standard życia, niższe wymagania i oczekiwania

?

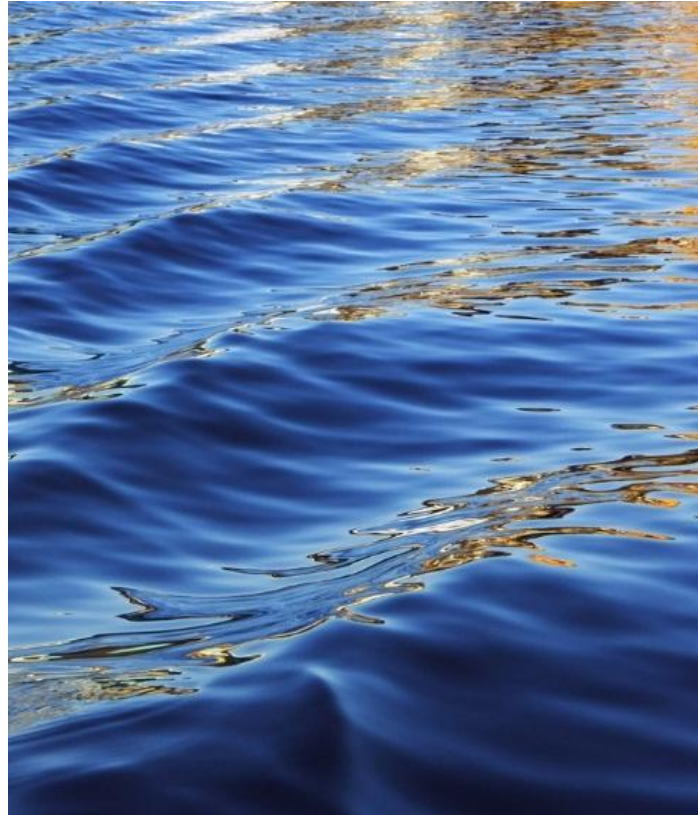
Zrównoważony rozwój (strategia)

4. Cele i postulaty

– Agenda ONZ na Rzecz
Zrównoważonego Rozwoju

Cele i postulaty ZR

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030

POSTULATY w zakresie ZR (ONZ)

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030 (193 państw):

25 września. 2015

- 1. podstawowe potrzeby** (ekonomiczne, społeczne) wszystkich ludzi (żyjących obecnie na ziemi)
- 2. zachowuje, chroni i przywraca** zdrowie i integralność ekosystemu Ziemi, bez zagrożenia możliwości
 - zaspokojenia potrzeb przyszłych pokoleń i
 - bez przekraczania długookresowych granic pojemności ekosystemu Ziemi.

CELE ZRÓWNOWAŻONEGO ROZWOJU

e-globalna.edu.pl

POSTULATY w zakresie ZR (ONZ)

1. Wyeliminować ubóstwo we wszystkich jego formach na całym świecie.
2. Wyeliminować głód, osiągnąć bezpieczeństwo żywnościowe i lepsze odżywianie oraz promować zrównoważone rolnictwo.
3. Zapewnić wszystkim ludziom w każdym wieku zdrowe życie oraz promować dobrobyt.
4. ...

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030

POSTULATY w zakresie ZR (ONZ)

1. Zapewnić wszystkim edukację wysokiej jakości oraz promować uczenie się przez całe życie.
2. Zmniejszyć nierówności w krajach i między krajami
3. Osiągnąć równość płci oraz wzmocnić pozycję kobiet i dziewcząt.
4. ...

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030

POSTULATY w zakresie ZR (ONZ)

1. Podjąć pilne działania w celu przeciwdziałania zmianom klimatu i ich skutkom.
2. Chronić oceany, morza i zasoby morskie oraz wykorzystywać je w sposób zrównoważony.
3. Chronić, przywrócić oraz promować zrównoważone użytkowanie ekosystemów lądowych, zrównoważone gospodarowanie lasami, zwalczać pustynnienie, powstrzymać i odwracać proces degradacji gleby oraz powstrzymać utratę różnorodności biologicznej
4.

Agenda na Rzecz Zrównoważonego Rozwoju – 2030

Postulaty ekologiczne (www.ekologia.pl)

- ograniczanie zużycia zasobów **odnawialnych** do granic określonych możliwościami odtwarzania tych zasobów;

- ograniczanie zużycia zasobów **nieodnawialnych** w skali umożliwiającej ich stopniowe zastępowanie przez odpowiednie substytuty;

- stopniowe eliminowanie z procesów gospodarczych substancji niebezpiecznych i toksycznych;

- utrzymywanie **emisji zanieczyszczeń** w granicach (normach, poziomach) wyznaczonych przez pojemność asymilacyjną środowiska;

- odtworzenie i stała ochrona **różnorodności biologicznej** na poziomach: krajobrazowym, ekosystemowym, gatunkowym i genowym;

- uspółcześnienie procesów podejmowania **decyzji** dotyczących lokalnego środowiska przyrodniczego;

- dążenie do zapewnienia poczucia **bezpieczeństwa** (ekonomicznego) i **dobrobytu** obywatelom, rozumianego jako tworzenie warunków sprzyjających ich zdrowiu fizycznemu, psychicznemu i społecznemu.

5. Uwarunkowania kulturowe a ZR

Obszary kontrowersji i sporów

Obszary kontrowersji i sporów wokół idei ZR

1. Postawa „zawsze tak było i było dobrze...”
2. Kto na tym zarobi?
3. Promowanie własnych poglądów i ideologii
4. Życie jest „grą o sumie zerowej”.
5. Koncentracja na skutkach a nie przyczynach (ustawa śmieciowa)
6. Fatalne przyzwyczajenie - brak wyrzutów sumienia
7. Błędne tłumaczenie / interpretacja „...niech panuje...”
8. ?

Miejsce i rola człowieka według tradycji

- Niech panuje nad rybami morskimi, nad ptactwem powietrznym, nad bydłem, nad ziemią i nad wszystkimi zwierzętami pełzającymi po ziemi! (Rdz 1.26)
- Pan Bóg wziął zatem człowieka i umieścił go w ogrodzie Eden, aby uprawiał go i doglądał (Rdz 2.15).

panuje / rządzi / włada = **rule** / **have dominion** = dominować ale również to be in charge / **be responsible for** = odpowiedzialny za

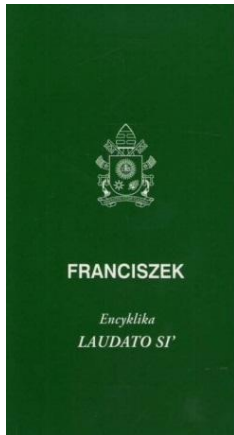
panuje = *yiredu / radah* ale powinno być raczej *yarad* / **miej szacunek dla**

Ekumeniczna troska o świat stworzeń

- Chrześcijanie uświadomili sobie wyraźnie, że na całym świecie zagrożony jest święty dar życia.
- **Światowa Rada Kościołów w 1983** roku na VI Zgromadzeniu Ogólnym w Vancouver rozpoczęła wówczas program pt. "Sprawiedliwość, Pokój, Integralność Stworzenia,,.
- Nasz projekt celebrowania specjalnego **Święta Stworzenia** nawiązuje do różnorodnych ekologicznych inicjatyw ekumenicznych.
- ...aby Kościoły wprowadziły do życia kościelne świętowanie Dnia Stworzenia, promowały odpowiedzialne style życia i zachęcały do ekologicznej aktywności.

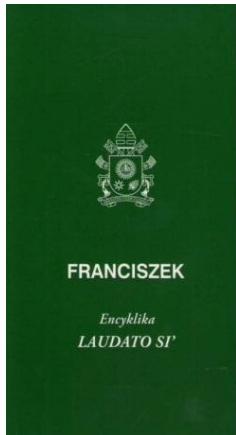
www.swietostworzenia.pl

Encyklika *Laudato si*

- Encyklika (***Bądź pochwalony***) jest apelem papieża, aby ludzie zaczęli szanować naturę stworzoną przez Boga, jednocząc się w dążeniu do **zrównoważonego i zintegrowanego rozwoju**.
- Kluczowa myśl: należy zaproponować taką ekologię (w tym teologię), która w swoich różnych wymiarach łączyłaby **szczególną pozycję**, jaką w przyrodzie zajmuje człowiek, oraz jego relacje z otaczającą go rzeczywistością.

Grzech ekologiczny...

...spacerujemy po lasach, widać, jak my, polscy katolicy, degradujemy naturę, dar Boga, urządzając tam wysypiska śmieci...

- Elementarne poczucie sprawiedliwości nakazywałoby, aby niektóre zachowania (zwłaszcza o **"zbrodnie" wobec środowiska naturalnego**), za które zazwyczaj odpowiedzialne są korporacje, nie pozostawały bezkarne.
- Myślmy o tym, by wprowadzić do Katechizmu Kościoła Katolickiego **grzech ekologiczny**, grzech przeciwko wspólnemu domowi.

deon.pl

6. Podsumowanie wnioski i rekomendacje

Podsumowanie

WNIOSKI	REKOMENDACJE
Dewastacja środowiska naturalnego osiągnęła poziom prowadzący do globalnej katastrofy	?
Istnieje kulturowa dominująca afirmacja celów ekonomicznych (w tym styl życia) nad postulatami ekologicznymi	?
Dominujący model biznesu, zarządzania przedsiębiorstwem nie uwzględnia postulatów ekologicznych (kwestia zbędnych kosztów)	?
Podjęmowane działania zarówno o zasięgu lokalnym jak i globalnym są mało skuteczne	?
Ugruntowany przez wieki i pokolenia zniekształcony pogląd o roli człowieka w świecie doprowadził to postawy ignorancji i konsumpcjonizmu	?

PYTANIA?

